

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра психології

На правах рукопису

ЩУКІНА ГАННА ЮРІЇВНА

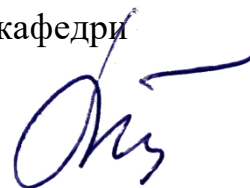
**ОСОБЛИВОСТІ ПРОЯВУ ЛЮБОВІ І ЗАКОХАНОСТІ В
СЕКСУАЛЬНОМУ АСПЕКТІ**

Спеціальність: 053 «Психологія»
(код) (назва спеціальності)

Освітня програма Психологія
(назва)

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра

Науковий керівник:
**ПРИСНЯКОВА Людмила
Макарівна,**
кандидат психологічних наук,
завідувач кафедри

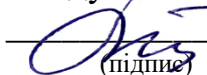

РЕКОМЕНДОВАНО ДО ЗАХИСТУ

Протокол засідання кафедри

№ 8 від 27.12.22

Завідувач кафедри

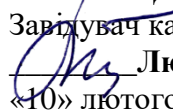
 Людмила ПРИСНЯКОВА
(підпис) (Ім'я, ПРИЗВИЩЕ)

Дніпро, 2023

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПРИВАТНИЙ ЗАКЛАД
«ДНІПРОВСЬКИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Кафедра психології
Освітній ступінь магістр
Спеціальність 053 «Психологія»
Освітня програма Психологія

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри психології
 Людмила ПРИСНЯКОВА
«10» лютого 2023 року

**ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
ЩУКІНОЇ ГАННИ ЮРІЇВНИ**

1. Тема роботи: «Особливості прояву любові і закоханості в сексуальному аспекті».
2. Науковий керівник роботи: кандидат психологічних наук, завідувач кафедри Пріснякова Людмила Макарівна.
Затверджені наказом вищого навчального закладу від «29» жовтня 2022 року № 4
3. Строк подання роботи на кафедру: 14.02.2023р.
4. Мета кваліфікаційної роботи: дослідження прояву переживання любові-закоханості в залежності від гендерних особливостей.
5. Завдання кваліфікаційної роботи
 - провести теоретичний аналіз існуючих досліджень феномену кохання в психології;
 - проаналізуйте поняття кохання та закоханості в психології;
 - проаналізуйте поняття гендер та гендерні стереотипи;
 - проведення діагностики за допомогою комплексу обраних і розроблених методик;
 - проаналізуйте результати діагностики та зробіть висновки;
 - внести пропозиції за результатами теоретичних та емпіричних досліджень.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

№ з\п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1.	Вступ	Жовтень 2022 р.	виконано
2.	I Розділ	Листопад 2022 р.	виконано
3.	II Розділ	Грудень 2022 р.	виконано
4.	III Розділ	Січень 2023 р.	виконано
5.	Робота в цілому	Лютий 2023р.	виконано

Науковий керівник _____ _____ Людмила ПРІСНЯКОВА

Здобувач вищої освіти _____ Ганна ЩУКІНА

Дата видачі завдання 29.09.2022 р.

АНОТАЦІЯ

Щукіна Г.Ю. Особливості прояву любові і закоханості в сексуальному аспекті / Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «магістр» за спеціальністю 053 Психологія (освітньо-професійна програма «Психологія»). ВНПЗ ДГУ, Дніпро, 2023.

Зміст анотації

Сучасне суспільство, відчуваючи на собі наслідки глобального поширення масової культури та втрати загальноприйнятих духовно-моральних цінностей, стоїть перед вибором подальшого шляху розвитку. Тема кохання, яка ніколи не втрачала своєї актуальності, тепер набуває особливого змісту. Складність і важливість любові продиктовані тим, що в ній в органічному поєднанні зосереджено фізіологічне і духовне, індивідуальне і соціальне, особисте і загальнолюдське, зрозуміле і незрозуміле, інтимне і загальне.

Одним із вічних феноменів людських стосунків, що виконує роль потужного психотерапевтичного засобу, є кохання. Феномен любові, притаманний тільки людині, розуміється як спочатку духовний процес, заснований на глибинних переживаннях (усвідомлених і неусвідомлених).

Найчастіше, коли йдеться про кохання, мають на увазі любов між чоловіком і жінкою. Водночас не менш важливі інші ситуації кохання: любов до дітей чи батьків, любов до справи чи країни. Але ж любов між чоловіком і жінкою може бути дуже різною: закоханість і зріла любов, любов-пристрасть і любов-звичка, споживаюча любов і даруюча любов.

Список публікацій здобувача:

1. Щукіна Г.Ю. ДО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ КОХАННЯ ТА ЛЮБОВІ В ПСИХОЛОГІЇ. Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 30 листоп. 2022р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2022. 146 с.

ABSTRACT

Shchukin G.Yu. Peculiarities of the manifestation of love and falling in love in the sexual aspect / Qualification work for obtaining an educational degree "master" in the specialty 053 Psychology (educational and professional program "Psychology". VNPZ DSU, Dnipro, 2023.

Abstract content

Modern society, experiencing the consequences of the global spread of mass culture and the loss of generally accepted spiritual and moral values, is faced with the choice of a further path of development. The theme of love, which has never lost its relevance, now acquires a special meaning. The complexity and importance of love is dictated by the fact that in it the physiological and spiritual, individual and social, personal and universal, understandable and incomprehensible, intimate and general are concentrated in an organic combination.

One of the eternal phenomena of human relationships, which acts as a powerful psychotherapeutic agent, is love. The phenomenon of love, inherent only to man, is understood as a spiritual process based on deep experiences (conscious and unconscious).

Most often, when we talk about love, we mean the love between a man and a woman. At the same time, other love situations are no less important: love for children or parents, love for work or country. But love between a man and a woman can be very different: infatuation and mature love, love-passion and love-habit, consuming love and giving love.

List of publications of the acquirer:

1. Щукіна Г.Ю. ДО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ КОХАННЯ ТА ЛЮБОВІ В ПСИХОЛОГІЇ. Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матер. III Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 30 листоп. 2022р.). Дніпро: ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2022. 146 с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1 ФЕНОМЕН КОХАННЯ В ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ.....	12
1.1 Феномен кохання в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних психологів	
1.2 Кохання: визначення, теорії, класифікація.....	12
Висновки до розділу 1.....	49
РОЗДІЛ 2 ПРОБЛЕМА ЗАКОХАНОСТІ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....	52
2.1 Закоханість: підходи до визначення цього почуття.....	52
2.2 Психологічний підхід до визначення закоханості.....	69
Висновки до розділу 2.....	74
РОЗДІЛ 3 РОЗДІЛ 3. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕНДЕРНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОХАННЯ ТА ЗАКОХАНОСТІ.....	76
3.1 Методи та методики дослідження.....	76
3.2 Учасники емпіричного дослідження.....	82
3.3 Результати емпіричного дослідження та їх аналіз.....	82
Висновки до розділу 3.....	99
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ	104
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство, відчуваючи на собі наслідки глобального поширення масової культури та втрати загальноприйнятих духовно-моральних цінностей, стоїть перед вибором подальшого шляху розвитку. Тема кохання, яка ніколи не втрачала своєї актуальності, тепер набуває особливого змісту. Складність і важливість любові продиктовані тим, що в ній в органічному поєднанні зосереджено фізіологічне і духовне, індивідуальне і соціальне, особисте і загальнолюдське, зрозуміле і незрозуміле, інтимне і загальне.

Одним із вічних феноменів людських стосунків, що виконує роль потужного психотерапевтичного засобу, є кохання. Феномен любові, притаманний тільки людині, розуміється як спочатку духовний процес, заснований на глибинних переживаннях (усвідомлених і неусвідомлених).

Найчастіше, коли йдеться про кохання, мають на увазі любов між чоловіком і жінкою. Водночас не менш важливі інші ситуації кохання: любов до дітей чи батьків, любов до справи чи країни. Але ж любов між чоловіком і жінкою може бути дуже різною: закоханість і зріла любов, любов-пристрасть і любов-звичка, споживаюча любов і даруюча любов.

Існують різні види кохання та закоханості, які трансформуються, ускладнюються, синтезуються протягом життя людини. Яка любов - багато в чому залежить від того, що лежить в її основі: фізіологія чи суспільні стереотипи, почуття чи розум, здорова і багата душа - чи самотня і хвора. Любов кожного з нас є відображенням нашої особистості, а наше ставлення до людей і життя, розвиток позицій сприйняття багато в чому визначає тип і характер нашої любові.

У соціальному аспекті любов досліджували такі мислителі, як Дж. Локк , Т. Кампанель , А. де Вер-Сімон , К. Фейєрбах , Н. А. Добролюбов, ЛІКАР. Чернишевський, А. І. Герцен, П. К. Лавров , Н. Ф. Федоров , В. С Соловйов . Кохання як естетичний феномен постає у творчості В. В.

Розанової, М. М. Бахтіна, А. Ф. Лосєва. У містичному аспекті любов розглядають Ж. Беме, Ф. Бадер, В. Джеймс, Х. Ортега, Гассет.

Тему кохання досліджували різні психологічні школи: психодинамічний напрям (З. Фрейд, К. Г. Юнг, А. Адлер, К. Хорні, Е. Еріксон, Е. Фромм, Е. Берн), гештальтпсихологія (І. Полстер, М. Полстер, Дж. Рейноутер), біхевіоризм і небіхевіоризм (Б. Ф. Скіннер, С. Дак, Дж. Харві, Дж. Флойд, М. Кларк, Дж. Мілс, С. Каслер), когнітивна психологія (С. Шехтер, Е Уолтер, Д. Даттон, А. Арон, Д. Лі, Кемерон-Бендлер К.), гуманістична психологія (А. Г. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкель), напрям біологізації (Дольник, Лейбович); соціально-психологічний напрям (Т. Кемпер, З. Рубін, В. І. Мастейн, Е. Волстер, Б. Волстер, Р. Дж. Стенберг, Р. Мей), а також російські психологи (К. Я. Гозман, А. Афанасьєв, В. І. Мясищева , В. Ф. Пріснякова та К. М. Пріснякової (М. Т. Кузнецов).

Традиційно в українській мові існує два близьких поняття – « любов » і « любов » . *З точки зору української мови* ці слова є синонімами, що підтверджують словники. Проте слід зазначити, що слово « кохання » набуло кількох інших відтінків, його парадигма значень доповнена таким чином, що термін « кохання » ширше використовується для позначення прояву почуттів до протилежної статі, або -незабаром до іншої людини, в контексті сексуального потягу, а не дружби чи спорідненості. Дієслово « кохати » традиційно вживається в ширшому значенні, де об'єктом любові може бути що завгодно і хто завгодно, від пива до батьків .

Як і почуття любові - почуття закоханості теж бажане для людини, але закоханість має своє особливе значення.

Закоханість - це не перший етап любові, а самостійне почуття. Вони розвиваються і протікають кожен за своїми законами і лише зовні схожі один на одного. Почуття любові та закоханості переживаються по - різному.

З метою виявлення певних психологічних особливостей особистості, які впливають на переживання любові – закоханості, ми провели емпіричне дослідження.

Об'єкт дослідження: феномен кохання та закоханості.

Предмет дослідження: характеристика прояву любові і закоханість в сексуальному аспекті

Гіпотеза Дослідження : психологічні особливості індивідуального переживання почуття кохання-закоханості перебувають у певному співвідношенні з його статтю (маскулінність-фемінність) персонажів.

Мета дослідження: виявити прояви переживання любові-закоханості в залежності від гендерних особливостей.

Виходячи з мети, **завдання дослідження:**

1. Провести теоретичний аналіз існуючих досліджень феномену кохання в психології.
2. Проаналізуйте поняття кохання та закоханості в психології.
3. Проаналізуйте поняття гендер та гендерні стереотипи.
4. Проведення діагностики за допомогою комплексу обраних і розроблених методик.
5. Проаналізуйте результати діагностики та зробіть висновки.
6. Внести пропозиції за результатами теоретичних та емпіричних досліджень.

Методи та методика дослідження:

Для вирішення задач і перевірки гіпотези я використовував наступні методи і прийоми:

1. Теоретичний (аналіз, узагальнення, узагальнення психологічної літератури з проблеми дослідження).
2. Емпіричні (анкетування, спостереження, психодіагностика). Для психодіагностики використовувалися такі методи:
 - 1) Опитувальник статевої ролі (С. Бем).
 - 2) Спосіб особистий семантичний диференціал (О. Кустов а).
 - 3) Анкета прагнути до любові або кохання (С. Отчич).
 - 4) Тест про природу любовних стосунків (К. Хендрік, С. Хендрік).
 - 5) Тест на романтичні стереотипи . (Д.Нокс, М.Спораковський).

6) Тест на віра щодо кохання . (Д. Спречер, Б. Маттс).

7) Тест на сприйняття та вираження любові (М. Хехт, П. Марстон, К. Ларкі).

8) Анкета до визначення локус контролю в любов відносин (Ф. Льюїс, Т. Чейні, С. Дейвіс).

3. Математичні та статистичні методи (маточікування, кореляція та застосування моделі ТППЛ).

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше проведено порівняльне дослідження любові та закоханості та відмінності між переживання цих почуттів, отримання нових уявлень про психологічні особливості індивідуального переживання почуття любові, закоханості в залежності від вікових і статевих особливостей.

Теоретичне значення роботи полягає в подальшому розвитку наукових уявлень про психологічні особливості переживання любові та закоханості; феномен кохання досліджувався в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних психологів; виявлено основні тенденції розвитку психології кохання ; аналізуються дефініції та психологічні теорії кохання; розкрито зміст основних підходів до класифікації кохання; розкрито зміст основних підходів до визначення почуття закоханості; знайти відмінності в досвід любов і закохуватися

Практичне значення роботи полягає в тому, що вона була проведена через цю роботу теоретичне дослідження явище любов і закохуватися в психологія дозволяє адекватно розвиваються методи діагностика і корекція почуття кохання і любовні стосунки , а також курси та тренінги з психології прихильність до різні вікові групи. АТ рамка цю роботу був розроблений « Анкета для схил до любов або любов " і теж програма роботи за дисципліною «Психологія любов » для студентів психології .

Структура та обсяг проекту (роботи) магістерської роботи містить вступ, розділи – 1 теоретичний та 2 емпіричний, висновки, список використаної літератури та додатки.

ВИСНОВКИ

В дипломному (роботі) освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» було визначено, що специфіка розуміння поняття «любов» пов'язана з неоднорідністю теоретичних основ.

В соціальному аспекті любов вивчали такі мислителі як Дж. Локк, Т. Кампанелл, А. де Вер-Симон, Л. Фейербах, Н.А. Добролюбов, П.Р. Чернишевський, А.І. Герцен, П.Л. Лавров, Н.Ф. Федоров, В.С. Соловйов. Любов як естетичне явище виступає у роботах В.В. Розанова, М.М. Бахтіна, А.Ф. Лосєва. У містичному аспекті любов розглядали Я. Беме, Ф. Бадер, У. Джемс, Х. Ортег і Гассет.

Перші спроби визначити стрижневі характеристики любові за допомогою факторного аналізу призвели до виділення двох: - **емоційна підтримка** об'єкта любові і; - **толерантність** до його недоліків і вимогам.

З. Рубін включив в любов турботу, потребу і довіру до іншого. Однак ці складові притаманні до дружби. Дінер і Пишчінській спростили любов до високої симпатії та сексуального потягу, а Педерсен і Шумейкер розуміють любов як п'ятикомпонентне явище, в яке входять: 1- спільність - активність, здійснювана тільки з романтичним партнером; 2- вираження - вербальне і невербальне вираження схильності і прихильності; 3- намір і комунікація - усвідомлення проблем партнера по любові і здатність обговорювати і вирішувати ці проблеми; 4- романтичність - наявність ідеалізованих установок по відношенню до любовних взаємин, що підкреслюють хвилювання в присутності коханої людини; 5- сензитивність і спонтанність - готовність відповідати на спонтанні бажання партнера.

Дослідження феномена любові здатні відповісти на багато запитів як теорії психології, так і психологічної практики. Варто зазначити, що сьогодні психологія любові є одним з розділів психології та максимально повно відображає основні тенденції її розвитку: 1- необхідність синтезу досягнень вітчизняної та західної психології; 2- зближення психології з практикою,

народження «живої» психології; 3- поліпарадигмальність; 4- популяризація і пов'язана з нею фальсифікація психологічних знань.

Були проаналізовані визначення любові, представлені у тлумачних, енциклопедичних, філософських і психологічних словниках, де «любов» визначається через такі поняття як «почуття», «ставлення», «стан психіки», «прагнення», «потяг», «емоція», «схильність». У всіх визначеннях кохання підкреслюється така її характеристика як спрямованість: деякі поняття, через які визначається любов самі по собі припускають наявність суб'єкта та об'єкта, в ряді визначень спрямованість підкреслюється підрядними конструкціями. У багато визначень включені фактори, що зумовлюють виникнення любові: сексуальні інстинкти, статевий потяг, подяку за турботу, звичка загального життя, взаємне розташування, симпатія, близькість. У ряді визначень підкреслюються такі характеристики любові як інтенсивність і стійкість.

Дано огляд та аналіз концепцій любові, сформульованих в різних психологічних школах: психодинамічний напрямок (З. Фрейд, К.Г. Юнг, А. Адлер, К. Хорні, Е. Еріксон, Е. Фромм, Е. Берн), гештальт-психологія (І. Польштер, М. Польштер, Дж. Рейноутер), біхевіоризм та необіхевіоризм (Б.Ф. Скінер, С. Дак, Дж. Харві, Дж. Флойд, М. Кларк, Дж. Міллс, С. Каслер), когнітивна психологія (С. Шехтер, Е. Уолтер, Д. Даттон, А. Арон, Д. Лі, Кемерон-Бендлер Л.), гуманістична психологія (А.Г. Маслоу, К. Роджерс, В. Франкл), біологізаторський напрямок (Дольник, Лейбович); соціально-психологічний напрямок (Т. Кемпер, З. Рубін, В.І. Мустейн, Е. Уолстер, Б. Уолстер, Р. Дж. Стенберг, Р. Мей), а також вітчизняні психологи (Л.Я. Гозман, А. Афанасьєв, В.І. Мясіщєв, В.Ф. Присняков та Л.М. Приснякова М.Т. Кузнецов).

Досліджені підходи до класифікації видів любові таких вчених як, Е. Хатфільд, А. Афанасьєв, Р. Мей, Е. Фромм, Т. Кемпер, С. Уотс та П. Стеннер, Джон Алан Лі, Роберт Дж. Стернберг.

Були досліджені різні підходи до визначення поняття закоханості. З точки зору філософії, закоханість є феноменом який має біполярний характер: вона може закінчитися і існувати лише в пам'яті людей протягом життя та перейти безпосередньо в любов. З точки зору фізіології та біохімії, закоханість - це специфічна активність головного мозку. З точки зору психології, закоханість – це здебільшого пристрасне кохання, для якого властивий стан афекта. Закоханість - це не перший етап кохання, а самостійне почуття. Для закоханості характерні інстинктивність і несвідомість почуття, емоційність та ідеалізація; крихкість та тимчасовість почуття, яке виникає та зникає майже миттєво; часто однобічність та егоїстичність почуття, яке зосереджене на собі і своїх переживаннях; певна дезорганізація особистості, експлуатація фізичного контакту. У підсумку, виділивши основні якості кохання і закоханості можна сказати, що вони є не тільки різними, але і діаметрально протилежними.

Було досліджено вплив статевих та гендерних особливостей на прояв та переживання кохання та закоханості. Досліджено чим керуються чоловіки і жінки при виборі партнера, розглянута теорія сексуальних стратегій та статеві стратегії взагалі. Чоловіки та жінки ведуть себе не однаково тому, що діяльність клітин їхнього мозку організована інакше. Це змушує їх по-різному сприймати світ, по-іншому розташовувати пріоритети і будувати іншу шкалу цінностей, по-різному відчувати та переживати кохання. У любовних переживаннях вченими була виявлена певна статева специфіка: усупереч поширеним стереотипам, чоловіки в цілому характеризуються більшим рівнем романтизму, легше і швидше закохуються, більшою мірою поділяють романтичні уявлення щодо кохання, ніж жінки, яким притаманна значна доля прагматизму у коханні.

Протягом останніх тисячоліть єдино вірним вважався біологічно детермінований підхід, що в основі соціально-психологічних відмінностей між чоловіками і жінками лежить їх статева конституція. З моменту народження, люди жіночої та чоловічої статі відразу потрапляють в систему

відносин, де їм відведено певні (жіночі та чоловічі) ролі: активна чоловікам і пасивна жінкам.

Тільки у 60-70-х рр. XX століття на Заході в різних галузях наукового знання активно стала заявляти про себе гендерна проблематика.

Гендер - це культурний і психологічний термін, що відноситься до кількості мужності чи жіночності людини. «Гендерні стереотипи - це соціально конструйовані категорії «маскулінність» і «фемінінність», які підтверджуються різною в залежності від статі поведінкою, різним розподілом чоловіків і жінок усередині соціальних ролей і статусів; і які підтримуються психологічними потребами людини поводитися в соціально бажаній манері і відчувати свою цілісність, несуперечність».

Невід'ємними рисами сучасного суспільства стають фемінізація чоловіків і маскулінізація жінок.

Таким чином, нами було сформована гіпотеза та проведено емпіричне дослідження щодо виявлення особливостей переживання кохання/закоханості в залежності гендерних ознак.

Базою емпіричного дослідження був вищий навчальний заклад міста Дніпропетровська державної форми власності: Національна металургійна академія України (НМетАУ). В дослідженні приймали участь студенти 4-го курсу факультету комп'ютерних систем, енергетики та автоматизації НМетАУ. Загалом у дослідженні приймали участь 120 осіб різної статі (90 чоловіків та 30 жінок).

В результаті виявлення гендерних ознак групи, учасники дослідження були нами виділені у п'ять груп: маскулінні чоловіки, андрогінні чоловіки, маскулінні жінки, андрогінні жінки та фемінні жінки.

Виявивши у учасників емпіричного дослідження образи ідеальної жінки та ідеального чоловіка можна сказати, що 100% маскулінних та андрогінних чоловіків схильні до традиційного образу ідеальної жінки. Традиційний образ ідеальної жінки також підтримують 100% фемінних та 24% андрогінних жінок. Сучасний образ ідеальної жінки підтримують 100%

маскулінних та 76% андрогінних жінок. Традиційний образ ідеального чоловіка підтримують 61% маскулінних та 17% андрогінних чоловіків. Традиційний обрах ідеального чоловіка підтримують 100% маскулінних та фімінних жінок, а також 10% андрогінних. Сучасний образ ідеального чоловіка підтримують 39% маскулінних та 83% андогінних чоловіків, а також 90% андрогенних жінок.

Виявивши у учасників емпіричного дослідження схильність до кохання або закоханості можна сказати, що абсолютна більшість маскулінних чоловіків (91%) та маскулінних жінок (100%) схильні до почуття закоханості, а абсолютна більшість фемінних жінок (83%) схильні до почуття кохання. Більшість андрогінних чоловіків (64%) схильна до почуття закоханості, а більшість андрогенних жінок (76%) схильні до почуття кохання. В результаті цього можна говорити про певну залежність гендерних ознак індивіда та його схильністю до кохання/закоханості, а саме: вираженість маскулінних ознак індивіда говорить про схильність до почуття закоханості, а вираженість фемінних ознак – до почуття кохання.

Виявивши у учасників емпіричного дослідження характер любовних стосунків можна сказати, що «Ерос» та «Агапе» характерні для всіх незалежно від гендерних ознак. Це може свідчити про те, що учасникам дослідження у стосунках характерні пристрасть та самопожертва, як базові елементи любовних стосунків. Стосунки типу «Людус» більшості не характерні, за винятком декількох маскулінних чоловіків (11%) та маскулінних жінок (33%). Це може свідчити про прямий зв'язок, хоча і не сильний, між маскулінністю індивіда та характером стосунків типу «Людус». Стосунки типу «Прагма» характерні для більшості андогінних (71%) та фемінних жінок (66%). Маскулінним чоловікам абсолютно не характерні стосунки типу «Прагма» але трохи характерні андрогінним чоловікам (25%). Це може свідчити про прямий зв'язок між фемінністю індивіда та характером стосунків типу «Прагма». Стосунки типу «Сторхе» характерні для більшості фемінних (66%) та андогінних (57%) жінок, а також для більшості

андроґенних чоловіків (58%). Маскулінним чоловікам не характерні стосунки типу «Сторхе», так як і більшості маскулінним жінкам (33%). Це може свідчити про прямий зв'язок між фемінністю та андрогінністю індивіда та характером стосунків типу «Сторхе». Стосунки типу «Манія» характерні для половини фемінних (50) та андроґенних (52%) жінок та андроґінних чоловіків (52%), але не характерні для маскулінних чоловіків та маскулінних жінок. Це може свідчити про прямий зв'язок між фемінністю та андрогінністю індивіда та характером стосунків типу «Сторхе».

Виявивши у учасників емпіричного дослідження стереотипи у любовних стосунках можна сказати, що до романтизму схильні більшість маскулінних чоловіків (59%), андроґінних чоловіків (80%) та маскулінних жінок (66%). Це може свідчити про прямий зв'язок між маскулінністю та романтизмом. До праґматизму схильні більшість ремінних жінок (83%) та андроґінних жінок (62%). Це може свідчити про прямий зв'язок між фемінністю та праґматизмом.

Виявивши у учасників емпіричного дослідження переконання щодо кохання можна сказати, що «Ідеалізація» партнера і стосунків та переконання що «Кохання пробиває шлях» притаманні більшості індивідам по кожній групі. Це може свідчити про те, що більшості людей притаманна ідеалізація у любовних стосунках та впевненість в тому що з любов'ю вони все переможуть. До «Кохання з першого погляду» схильні більшість маскулінних чоловіків (89%) та андроґінних чоловіків (72%), а також маскулінних жінок (66%). Це може свідчити про прямий зв'язок між маскулінністю та коханням з першого погляду. Віра у «Єдиного та єдину» притаманна більшості фемінним жінкам (66%). У маскулінних чоловіків та маскулінних жінок така віра відсутня. Це може свідчити про прямий зв'язок між фемінністю та вірою у «Єдиного та єдину».

Виявивши у учасників емпіричного дослідження сприйняття та вираження кохання можна сказати, що готовність до стосунків притаманна більшості індивідам по кожній групі. Це може свідчити про те, що у всіх

людей є потреба у коханні та стосунках. До «Інтуїтивне почуття» схильні більшість маскулінних (83%) та андрогінних (64%) чоловіків, а також маскулінних жінок (66%). Це може свідчити про прямий зв'язок між маскулінністю та схильністю до інтуїтивного відчуття у коханні. До «Дружби та товариства» схильні більшість фемінних (83%) та андрогінних (86%) жінок, а також андрогінних чоловіків (66%). Це може свідчити про прямий зв'язок між фемінністю та схильністю до дружби та товариства у коханні. До «Впевненості і комфорту» схильні більшість фемінних (66%) та андрогінних (76%) жінок, а також андрогінних чоловіків (53%). Це може свідчити про прямий зв'язок між фемінністю та схильністю до впевненості і комфорту у коханні. До «Романтичного почуття» схильні більшість маскулінних (76%) та андрогінних (58%) чоловіків, а також маскулінних жінок (66%). Це може свідчити про прямий зв'язок між маскулінністю та схильністю до романтичного почуття у коханні.

Виявивши у учасників емпіричного дослідження локус контролю у любовних стосунках можна сказати, що до внутрішнього локус контролю схильні більшість маскулінних (63%) та андрогінних (53%) чоловіків, а також маскулінних жінок (66%). Це може свідчити про прямий зв'язок між маскулінністю та внутрішнім локусом контролю у любовних стосунках. До зовнішнього локус контролю схильні більшість фемінних (66%), а також практично половина андрогінних жінок (48%) та чоловіків (47%). Це може свідчити про прямий зв'язок між фемінністю та зовнішнім локусом контролю у любовних стосунках.

Виявивши у учасників емпіричного дослідження показник готовності до кохання, можна сказати, що у осіб, які мають чітко визначену психологічну стать показник готовності до кохання має більш високі значення ніж у осіб, які мають ознаки і маскулінності і фемінності (у маскулінних чоловіків $L=0,33$, а у чоловіків андрогенних $L=0,08$); у жінок (маскулінних $L=1$, у андрогенних $L=0,17$, а у фемінних $L=0,5$). Таким чином, особи, які мають домінування маскулінності у своєї психологічної статі

мають значення L вищу ніж у фемінних. На наш погляд, це пов'язано із самостійністю, рішучістю та ініціативністю маскулінних особистостей. На наш погляд, отримані показники готовності до кохання доповнюють дослідження С. Бем.

Готовність до любові більше виражена у жінок, ніж у чоловіків, що пов'язано з особливостями формування як фізіологічному прояві так і у психічному. Жінки у своєму психічному розвитку випереджують розвиток чоловіків на 5-6 років. Тому отримані результати підтверджують думку щодо гендерних ознак психічного формування особистості.

Таким чином, в нашій дослідницькій роботі була зроблена спроба створення моделі емпіричного дослідження, аналізу отриманих результатів та увязання результатів з розглядаємими поняттями – кохання та закоханість, фемінність та маскулінність, готовність до кохання та кохання і таке інш. На наш погляд це є одним із моментів, які допомагають розглядати та аналізувати гендерні особливості теорії кохання.

Таким чином, гіпотеза нашого дослідження, щодо зв'язку психологічних особливостей переживання індивідом почуття кохання-закоханості з його гендерними ознаками підтверджена. В результаті проведеного дослідження можна говорити про пряму залежність гендерних ознак індивіда та його схильністю до кохання-закоханості, а саме: вираженість маскулінних ознак індивіда говорить про схильність до почуття закоханості, а вираженість фемінних ознак – до почуття кохання.

Проведений в даному дослідженні теоретичний аналіз феномена любові та диференціація почуттів кохання і закоханості в психології дозволяє адекватно розробляти методики діагностики та корекції почуття любові і любовних стосунків, а також курси та тренінги з психології любові для різних вікових груп.

У психодіагностичній роботі ми рекомендуємо застосовувати методи дикі які були використані в даному дослідженні: «Анкета статевих ролей» (С. Бем), «Метод особистісного семантичного диференціала» (О. Кустова),

«Запитальник на схильність до кохання або закоханості» (С. Отчич), «Тест на характер любовних стосунків» (К. Хендрік, С. Хендрік), «Тест на романтичні стереотипи» (Д. Нокс, М. Спораківські), «Тест на переконання щодо кохання» (Д. Шпрехер, Б. Меттс), «Тест на сприйняття та вираження кохання» (М. Хект, П. Марстон, Л. Ларкі), «Запитальник на визначення локусу контролю у любовних стосунках» (Ф. Люїс, Т. Чейні, С. Девіс), а також запитальник на оцінку любовних відносин (Р. Ейделсон, Ейделсон, Н. Епстейном), запитальник на ознаки закоханості (Юю Метс), запитальник на визначення потенціалу любовних відносин (Е. Пем, Р. Платчик, Х. Конт) та інші.